

การพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL WITH CONTEMPLATIVE
EDUCATION TO ENHANCE PUBLIC CONSCIOUSNESS OF MATTAYOM 4 STUDENS

สิริธร ยิ้มประเสริฐ

SIRITORN YIMPRASERT

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

BANSOMDEJCHAOPRAYA RAJABHAT University, Thailand

Email: siritorn.yim@gmail.com

Received May 6, 2020; Revised June 19, 2020; Accepted August 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ประชากรในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 57 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นจำนวน และเรื่องการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน จำนวน 12 ชั่วโมง แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะและแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเที่ยงตรง และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาแบบการสอนได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) ทฤษฎี หลักการ แนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมพร้อมรับรู้ ขั้นที่ 2 พินิจตัวแบบจิตสาธารณะ ขั้นที่ 3 พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ขั้นที่ 4 มุ่งสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 5 สะท้อนกิจกรรม 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนการสอนตามรูปแบบ 2. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนพบว่า จิตสาธารณะทั้งสองด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบการสอน, แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา, จิตสาธารณะ

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop the instructional model with contemplative education to enhance public consciousness of Mattayom 4 students, 2) to compare the public consciousness of Mattayom 4 students before and after using the instructional model with contemplative education. The population in the research is Matthayom 4 students Semester 2, academic year 2019, Banhanjamsaiwittaya 6 School, Sam Chuk District, Suphan Buri Province, amount of 57 people, 2 classrooms. AbstractThe sample was 32 of Mattayom 4/2 students, semester 1, academic year 2019, Banhanjamsaiwittaya 6 School, Sam Chuk district, Suphanburi province, from purposive sampling. The instruments were lesson plans subject Helping others And about activities that are beneficial to the school for 12 hours observative form and recording form of the behavior of public consciousness. The statistics used were mean (X), standard deviation (S.D.), validity, and t-test one sample.

The results indicated 1. The development of the teaching model with contemplative education to enhance public consciousness of Mattayom 4 students were 1) theory, principle, concept, 2) purposes, 3) 5 learning steps, step 1; prepare to learn, step 2; public consciousness model consideration, step 3; thorough consideration, step 4; action enhancement, and step 5; activity reflection, and 4) the result from learning by using the instructional model, 2. The public consciousness of Mattayom 4 students before and after using the learning indicated that both of the public consciousness of Mattayom 4 students after leaning was higher before leaning with a statistically significant difference at .01 level.

Keywords: Instructional Model, Teaching Based on the Concept of Contemplative Education, Public Consciousness

บทนำ

สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่วนหนึ่งมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม รวมทั้งการเกิดวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยทำให้มีพฤติกรรมเปลี่ยนไป และขาดจิตสำนึกสาธารณะโดยให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชนและประชาชน ที่ตกเป็นเหยื่อบริโภคนิยมโดยขาดความยั้งคิด เป็นวิกฤตคุณธรรมที่กลายเป็นปัญหาใหญ่และนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2559 – 2564) เมื่อคนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะเกิดผลกระทบมากมาย เช่น ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ในครอบครัวมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันน้อยลง ทะเลาะ เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เห็นแก่ตัว เบียดเบียนสมบัติขององค์กรเพื่อมาเป็นสมบัติของตนเอง องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง ทำลายทรัพยากรและสมบัติของส่วนรวม (บุญกา จันทรเกตุ, 2558)

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ ระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนได้ (ทิตินา แชมมณี, 2560) และการพัฒนารูปแบบการสอน หมายถึงการปรับปรุงสิ่งที่มียุติเดิมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ ซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มเติมหรือปรับลดรายการต่างๆในรูปแบบการสอน เช่น แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของรูปแบบกระบวนการหรือกิจกรรมของรูปแบบ (วิโหมภู วัฒนานิมิตกุล, 2550)

จากการศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) หมายถึงการศึกษาจากการดูจิตของตนเองแล้วเกิดปัญญา โดยมีเป้าหมายหลักให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกใหม่ เป็นกระบวนการคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบโดยให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้ให้คุณค่าในการเรียนรู้และการเรียนรู้โลกในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ความสามารถในการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เปลี่ยนแปลงความรู้สึกรู้จักเกี่ยวกับเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติโดยผ่านกิจกรรมและกระบวนการที่หลากหลาย (ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ, 2551) จากการศึกษาลัทธิสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2521 ซึ่งได้กำหนด “จิตสาธารณะ” เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องมีชั่วโมงทำกิจกรรมสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และจากการศึกษาในโรงเรียนพบว่า ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในเรื่อง จิตสาธารณะครูผู้สอนส่วนใหญ่นำเสนอเนื้อหาไม่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนไม่เกิดจิตสาธารณะอย่างแท้จริง และจากการศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนพบว่า วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน จะใช้วิธีการให้นักเรียน เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยให้นักเรียนสังเกตและทำตามตัวแบบจิตสาธารณะ โดยใช้กระบวนการทาง (กิริติวิทย์ สุวรรณธรรม, 2552) และแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาจิตสาธารณะ

ดังนั้น หากครูผู้สอนมีการพัฒนารูปแบบการสอนร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จะสามารถนำไปพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาเป็นขั้นตอนในการสอนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน จึงสนใจสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ โดยการพัฒนากระบวนการสอนร่วมกับการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนารูปแบบการสอน เพื่อนำความหมายของรูปแบบการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการสอน และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ การสอนมาใช้เป็นองค์ประกอบ

และขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งพบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน คือ เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนที่มีอยู่แล้วหรือการสร้างรูปแบบขึ้นมาใหม่โดยมีระบบ มีทฤษฎีรองรับ มีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนนั้นโดยอาศัยวิธีสอน/เทคนิคการสอน ช่วยให้สภาพการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือและได้รับการพิสูจน์ ตรวจสอบว่ามีประสิทธิภาพใช้เป็นแบบแผนได้ และขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการสอนประกอบด้วย 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2. สร้างรูปแบบการสอน 3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4. ทดลองใช้รูปแบบการสอน 5. ประเมินผลรูปแบบการสอน แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 1. การจัดการสอนจิตสาธารณะต้องให้ความสำคัญทั้ง 3 มิติ คือ มิติพฤติกรรม คือการกระทำ ที่ถูกต้อง มิติทางจิตใจ คือ ความภาคภูมิใจ ที่ได้ทำในสิ่งที่ถูกต้องและมิติทางปัญญา คือ ความเข้าใจของความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่ตนทำ 2. การจัดการสอนให้มีการเตรียมความพร้อม ทั้งด้านร่างกายจิตใจด้านความรู้และการติดต่อสื่อสาร 3. การจัดการสอนด้วยกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตัวเองผ่านการกระทำซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำและป้องกันการเลือนหายหรือเปลี่ยนแปลงให้จิตสำนึกมีความคงทน 4. การสร้างความเชื่อมั่นในตน การจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่เกิดจิตสาธารณะของตนเอง 5. การจัดการสอนต้องมีใช้ตัวแบบหรือแบบอย่างที่ดีที่ได้รับการยกย่องและยอมรับให้เป็นแบบอย่าง 6. มีขั้นตอนเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ยั่งยืน 7. มีวิธีการสอนที่หลากหลาย 8. การจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดี 9. การจัดกิจกรรมพัฒนาเพื่อให้ปฏิบัติและเกิดความผูกพัน 10. การสอนเน้นการอธิบายแลกเปลี่ยน 11. แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม 12. เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา คือ การศึกษาที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้พัฒนาจิตใจ ประกอบด้วยจิตและการคิด ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนผ่านการฝึกปฏิบัติจากกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการปลูกฝังความตระหนักรู้ภายในตน ฝึกปฏิบัติจนมีสติและเกิดปัญญา สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตน ผู้อื่นและสังคม ซึ่งแนวทางการพัฒนาจิตตปัญญาศึกษา 7 แนวทาง คือ 1. การเรียนรู้ผ่านความสงบนิ่ง 2. การเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว 3. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ 4. การเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม 5. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ 6. การเรียนรู้ผ่านพลังพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ 7. การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์

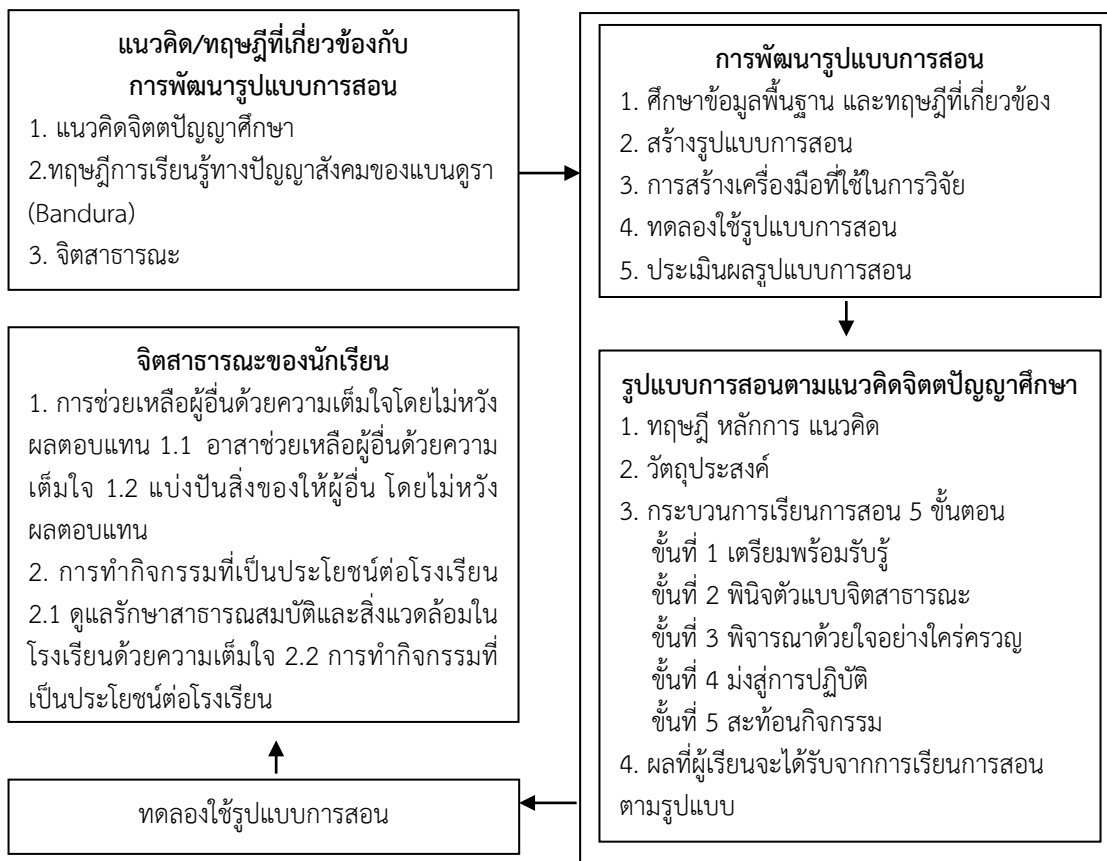
จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนารูปแบบการสอน การพัฒนาจิตสาธารณะและแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกันและมีความเหมาะสมกับการนำมาพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้ และศึกษา แนวทางในการสร้างจิตสาธารณะ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ใช้ในการกำหนดพฤติกรรมจิตสาธารณะและการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน อีกทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ โดยศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะพบว่าเป็นขั้นตอนการสอนที่ช่วยส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนได้เพิ่มขึ้น (กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมา, 2552) วิธีการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนและแบบบันทึกจิตสาธารณะของนักเรียน และเมื่อนักเรียนได้เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นทำให้มีจิตสาธารณะสูงขึ้น (อรนิตย์ ภูเขียว, 2560) โดยผู้วิจัยนำแนวคิดและงานวิจัยเหล่านี้มาประกอบการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ศึกษาบุคคลที่เป็นต้นแบบด้านจิตสาธารณะของสังคม จากสื่อออนไลน์เพื่อประกอบกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนในงานวิจัย

กรอบแนวคิดทางการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนวรรณกรรมและนำมาสังเคราะห์ ดังนี้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา ของ (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสุข, 2551) กล่าวว่า หลักการพื้นฐานของจิตปัญญาศึกษาแบ่งออกเป็น 7 หลักประกอบด้วย

1. หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation)
2. หลักความรักความเมตตา (Compassion)
3. หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection)
4. หลักการเผชิญหน้า (Confronting)
5. หลักความต่อเนื่อง (Continuity)
6. หลักพันธะสัญญา (Commitment) และ
7. หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community)

และ (ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้เชิงจิตตปัญญาศึกษานั้นสามารถกระบวนการที่หลากหลาย โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของศักยภาพผู้เรียนในแต่ละบุคคล เพราะแต่ละคนมีชีวิตที่แตกต่างกัน ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านในจิตใจนั้นเป็นการเรียนรู้ในระดับที่ฝังลึก ถ้าผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากด้านใน เป็นการการสร้างกระบวนการขึ้นใหม่อย่างบูรณาการ โดยนำเอาความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ ที่เคยใช้ในอดีตมาปรับและประยุกต์ใช้ในเรื่องของ “การให้คุณค่าใหม่” เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความเหมาะสมกับการเรียนรู้และการพัฒนาด้านใน (สมหมาย วิเศษชู, 2554) กล่าวว่า แบนดูรา (Bandura) เชื่อว่าการเรียนรู้ทางสังคมถือว่าจริยธรรมเป็นเรื่องราวของกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินการกระทำ และกำกับการกระทำของตน กฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่สังคมกำหนด บางส่วนจะเป็นกฎเกณฑ์ในใจของตนเอง นอกจากนี้บุคคลยังอาจสร้างกฎเกณฑ์บางอย่างเด่นชัดกับกฎเกณฑ์กับสังคม ทฤษฎีนี้ระบุว่าพฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยมี 2 รูปแบบหลัก คือการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง คือการเรียนรู้จากผลกรรม และการเรียนรู้จากการสังเกต และแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) กล่าวว่า แนวทางในการพัฒนาให้เด็กมีจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้จิตสำนึกมีความคงทน ด้วยการการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อป้องกันการเลือนหายหรือ มีการเสริมแรงจากสถาบันต่าง ๆ หรือทางสังคม ในกระบวนการสร้างจิตสาธารณะควรเป็นไปอย่างลักษณะนิสัยที่ยั่งยืนและมีขั้นตอนดังแนวคิดของบลูม (Bloom) คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นการตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นการจัดระบบ (Organizing) และขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (characterization) ผู้เรียนเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) (วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล, 2550) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการสอน หมายถึงการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ ซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มเติมหรือปรับลดรายการต่างๆในรูปแบบการสอน เช่น แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการหรือกิจกรรมของรูปแบบ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการดังกล่าวเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กรอบแนวคิด ดังปรากฏในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 57 คน จำนวน 2 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังต่อไปนี้ ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ โดยมี 2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ คือ 1) การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย การอาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน 2) การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน โดยมี

พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย การดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ และการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดย กำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการทดลอง และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 แผน 12 ชั่วโมง และเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ กำหนดพฤติกรรมจิตสาธารณะจากนิยามศัพท์ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และกำหนดขึ้น และสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู กำหนดคุณภาพและเกณฑ์การให้คะแนน ข้อคำถามเป็นลักษณะปลายปิด แบบมาตราประมาณค่ามี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำเครื่องมือไปให้ผู้สังเกตจำนวน 5 ท่าน ใช้สังเกตกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ จากนั้นสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน จากนั้นเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของจิตสาธารณะ จากนั้นนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างรูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีองค์ประกอบ คือ 1. ปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3. กระบวนการสอนตามรูปแบบการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1. เตรียมพร้อมรับรู้ 2. พินิจตัวแบบจิตสาธารณะ 3. พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ 4. มุ่งสู่การปฏิบัติ 5. สะท้อนกิจกรรม และ 4. ผลที่เกิดขึ้นตามรูปแบบการสอน

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการช่วยเหลือผู้อื่นและการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนจำนวน 12 ชั่วโมงแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ และการแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ

4. ทดลองใช้รูปแบบการสอน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอนโดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างวันที่ 20 มกราคม 2563 - วันที่ 31 มีนาคม 2563 โดยวิธีการทดลองคือ นำแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 ท่านเป็นผู้สังเกต และบันทึกข้อมูล จากนั้นจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้จาก

54 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

การสังเกตพฤติกรรม ก่อนและหลังการเรียนรู้ตามแผนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test - Dependent)

5. ประเมินผลรูปแบบการสอน โดยการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบในการสอนและพิจารณาจากผลเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน

1. ศึกษาและพัฒนา รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 และผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละแผนการจัดการเรียนการสอนที่ระดับ 1 ซึ่งมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเรียนรู้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเรียนรู้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ก่อนได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบพฤติกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ .26 และหลังเรียนรู้ตามรูปแบบพฤติกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ .34 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ค่าสถิติ (t-test) พบว่า คะแนนพฤติกรรมหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบ พบว่าพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจิตสาธารณะด้านการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ก่อนได้รับการเรียนรู้ตามรูปแบบพฤติกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 2.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ .16 หลังจากเรียนรู้ตามรูปแบบพฤติกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ .21 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ค่าสถิติ (t-test) พบว่า คะแนนพฤติกรรมหลังเรียนของ

นักเรียนที่ได้รับการเรียนตามรูปแบบ พบว่าพฤติกรรมจิตสาธารณะ ด้านการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 1

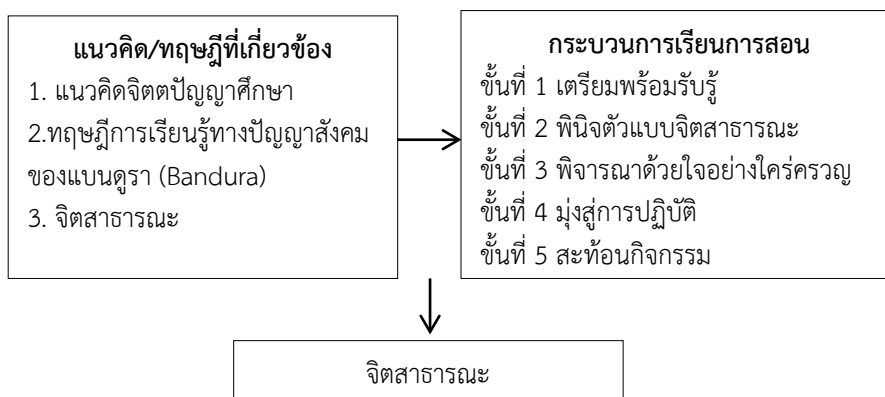
ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านด้านการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	N	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	11	2.71	.26		
หลังเรียน	11	4.08	.34	-39.50**	.000
การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน	N	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	7	2.96	.16		
หลังเรียน	7	4.35	.21	-64.88**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura) และจิตสาธารณะ และได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้จากการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura) และจิตสาธารณะ มาพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เตรียมพร้อมรับรู้ เป็นกิจกรรมที่สร้างความพร้อมในการเรียนรู้โดยให้นักเรียนนักเรียนทำจิตใจให้สงบด้วยการสวดมนต์ ทำสมาธิแผ่เมตตา

ขั้นที่ 2 พินิจตัวแบบจิตสาธารณะ ประกอบด้วย การสร้างความสนใจให้นักเรียนเรียนรู้จากตัวแบบ การเสนอตัวแบบ เป็นกรณีตัวอย่าง เช่น ขาว หรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะให้นักเรียนสังเกตและจดจำพฤติกรรมของตัวแบบ และสร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักเรียนมีแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามตามตัวแบบโดยการยกย่อง ชื่นชมการปฏิบัติของตัวแบบและผลตอบแทนที่ตัวแบบได้รับ

ขั้นที่ 3 พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ประกอบด้วย นักเรียนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ให้นักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดของตนเองกับเพื่อนจากความสำเร็จของการปฏิบัติตนของตัวแบบจิตสาธารณะในกิจกรรมสุนทรียสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ และพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยให้นักเรียนนำเสนอประสบการณ์ที่เรียนรู้จากประสบการณ์ของตัวเองและเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่น มาพิจารณาอย่างใคร่ครวญตระหนักถึงปัญหาเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนในการแสดงพฤติกรรมสาธารณะและมีความเชื่อมั่นว่าสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้

ขั้นที่ 4 มุ่งสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติให้นักเรียนได้รู้พฤติกรรมที่ต้องกระทำอย่างชัดเจน ให้นักเรียนเขียนบันทึกการปฏิบัติของตน ในแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้านอาสาพัฒนาเกี่ยวกับจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และให้คำปรึกษาและให้กำลังใจกับนักเรียนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและช่วยผู้อื่นด้วยใจที่เมตตาโดยไม่หวังผลตอบแทน

ขั้นที่ 5 สะท้อนกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกิจกรรมสุนทรียสนทนาสะท้อนประสบการณ์ที่ตนเองปฏิบัติ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึก ความสำเร็จ ประโยชน์ ในการทำกิจกรรม และจากแบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะร่วมกับผู้อื่น

อภิปรายผล

1. การพัฒนารูปแบบการสอนได้รูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้องค์ประกอบของรูปแบบการสอน คือ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดหลักการเป้าหมาย 3. สร้างรูปแบบการสอน 4. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการสอน 5. ประเมินผลรูปแบบการสอน และขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสอน ประกอบด้วย 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2. สร้างรูปแบบการสอน 3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4. ทดลองใช้รูปแบบการสอน 5. ประเมินผลรูปแบบการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ (ทิศนา ขัมมณี, 2560) ที่กล่าวว่าการพัฒนารูปแบบการสอนมีขั้นตอนคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนารูปแบบการสอนให้ชัดเจน ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ นำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่ จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ และขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1. เตรียมพร้อมรับรู้ 2. พินิจตัวแบบจิตสาธารณะ 3. พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ 4. มุ่งสู่การปฏิบัติคือ 5. สะท้อนกิจกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ คือ 1.การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย การอาสาช่วยเหลือ

ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ การแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน 2. การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย การดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนด้วยความเต็มใจและการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดของจิตสาธารณะไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเมื่อผู้เรียนได้เรียนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ศิริธร ศรีจำนงค์, 2557) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ผลการใช้หลักสูตรพบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีพฤติกรรมจิตสาธารณะต่อครอบครัว โรงเรียน และสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบจิตสาธารณะ ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ ผูกพัน ตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบ และจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมกับดูจากแบบบันทึกจิตสาธารณะของนักเรียนพบว่า นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมแล้วตนเองรู้สึกมีความสุข และประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมคือ ทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อโรงเรียน และความรู้สึกลึกจากการทำกิจกรรมคือ รู้สึกภูมิใจ มีความตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้อื่นๆ และไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น และระดับชั้นอื่นๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง: References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมา. (2552). *รายงานวิจัยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : วีพริ้นท์.

58 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

- ทิตินา แชมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ. (2551). ชุดความรู้การอบรมกระบวนการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เล่ม 2 การทำงานอาสาสมัคร (Volunteer Spirit). กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- บุญิกา จันทร์เกตุ. (2556). การสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2561. จาก <http://www.volunteerspirit.org/node/8141>.
- วิโฬฐ วัฒนานิมิตกุล. (2550). การพัฒนารูปแบบการสอน : องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญการสอน. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก จำกัด.
- ศิริธร ศรีจำนง. (2557). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา. (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบัณฑิตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุณย์จิตตปัญญาศึกษา. (2551). โครงการวิจัยและจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมหมาย วิเศษชู. (2554). การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนน้องชัยวิทยาคม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรนิตย์ ภูเขียว. (2560). การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(วิทยานิพนธ์หลักสูตรหลักสูตรปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

